

Shapoval I.G., Batrak A.A.
National Aviation University

PROBLEMS OF FORMATION OF A YOUNG FAMILY

Summary

The problems of formation and development of the young family are related to various aspects of social and personal life. We consider some special areas of preparing young people for marriage and family life.

Keywords: family, marriage and family relations, modern family, family relations.

УДК 316.485.26:32(045)

ПРОБЛЕМА ВІЙНИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЯВИЩА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА

Грищенко Н.І., Мінчук Т.В.
Національний авіаційний університет

Стаття присвячена аналізу проблем визначення та пояснення війни як соціально-політичного явища. Проводиться аналіз та досліджуються особливості ведення інформаційних воєн для досягнення політичної переваги у XXI столітті. Визначені напрями для подальшого дослідження цієї проблеми.

Ключові слова: війна, інформаційна війна, протиріччя, анексія, міжнародних конфлікт, глобалізація.

Феномен війни як предмет наукового дослідження розглядається та вивчається з соціологічного, філософського та етичного погляду. Війна, її прояви та характеристики відносяться до найважливіших подій у житті як окремої людини, так і всього людства загалом. У соціологічному аспекті простежується багатоплановість визначення феномену війни. У сучасній соціокультурній парадигмі помітним є розходження між колишнім визначенням війни як «збройним насильством, яке супроводжується кровопролиттям» та її новим розумінням як «неозброєне насильство».

Актуальність даної проблеми визначається пересічним науково-теоретичним значенням саме у сучасний період розвитку. У XXI столітті війни перетворюються із засобу знищення військової могутності певної держави (чи групи держав) на знаряддя винищення насамперед мирного населення. Війни руйнують матеріальну і духовну культуру, створену не одним десятиліттям поколінь людей, виснажують економічні і фінансові ресурси суспільства та змінюють його структуру.

Питання інформаційного протистояння є дуже актуальним у сучасній соціологічній науці, воно потребує багатоаспектного вивчення проблеми воєно-політичного протистояння засобами інформаційної війни.

Мета дослідження: розкрити та охарактеризувати сутність поняття «війни» у глобалізованому суспільстві, визначити ступінь оперативності та ефективності його застосування, проаналізувати засоби та способи ведення інформаційних воєн у XXI столітті.

Проблематика, що пов'язана з розглядом небезпеки ведення війн як в XX, так і в XXI століттях, досліджувалась і продовжує досліджуватися багатьма вченими у різних галузях науки. Основна частина робіт присвячена розкриттю філософії та природи війни. Це перш за все роботи філософів французької школи філософії війни (Ж. де Шабре, Р. Анрі), німецької (К. фон Клаузевіц, С. Штейнметц) та російської школи (М. Бердяєв, С. Франк). Серед російських вчених можна виділити роботи А. Посадського, який розглядає феномен громадянської війни з погляду політичної конфліктології, роботи Г. Ємцова, який до-

сліджує трансформацію державних і правових інститутів під час громадянської війни. Серед українських досліджень феномена війни виділяються роботи А. Зарубіна, П. Артюха.

В ході тотальної інформатизації суспільства боротьба за владу із сфери збройного протистояння все більше переходить в інформаційну сферу. Не випадково значна кількість сучасних вчених досить широко застосовує у своїх працях термін інформаційна війна. Це перш за все роботи Криська В.Г. [6], Почепцова Г.Г. [10], Расторгуєва С.П. [11], Рося А.О., Толубка В.В. та ін.

Війна як засіб та спосіб вирішення протиріч на міжнародній арені, яка призводить не тільки до загибелі величезної кількості людей, а і породжує прагнення до насильства, засуджувалася мислителями-гуманістами абсолютно усіх історичних епох. Міжнародні конфлікти на сучасному етапі у XXI столітті приймають нову форму, несумісну з традиційним сприйняттям поняття війни. Потрібно звернути увагу перш за все на так звану проголошену «війну війні», коли під гаслом попередження військових конфліктів міжнародними організаціями (Рада безпеки ООН) та окремими країнами (США) проводяться «миротворчі операції», що за своїм характером не відрізняються від воєнних дій. Навіть для найбільш розвинутих держав конфлікти нового покоління становлять життєву загрозу.

Війна завжди займала ключове місце в історії усіх країн та народів. Існування людства неможливо уявити без воєн. Війни ведуться не просто з метою фізичного знищення. Кожна війна має перш за все політичну мету. Протягом всієї історії людства війна представляла собою центральну ланку, свого роду контрапункти міжнародних відносин. В ході воєн вирішувалися ті протиріччя, які накопилися між державами, встановлювалася нова структура міжнародних відносин, відповідно та, яка склалася у той чи інший момент співвідношення політичних, економічних і військових сил. Відповідно, військова сила розглядалася як найважливіший компонент і фактор могутності держави та збереження при владі правлячої еліти.

Отже, війна іманентна політиці, внутрішньо влас-

тива йї. У той же час в рамках політичного процесу війна проявляється як самодостатнє явище, характерною особливістю якого є досягнення політичних цілей насильницьким шляхом. З початком війни і в ході її протиборчі сторони нерідко бувають змушені переглянути свою політику, пристосувати її до нових умов і завданням, які виникають у ході протиборства, для того, щоб по іншому, іншими способами, в іншій послідовності, але боротися за свої політичні цілі. Війна, що генерується політикою, стає не тільки продовженням політики, але і її рушійною силою, фактором, що перетворює сам політичний процес, який пришвидшує динаміку його розвитку за допомогою інших засобів.

Проблема війни в умовах однополярного світу, як очікувалося, прийме форми тільки економічного протистояння. Але навпаки, проявилася тенденція до хаосу та непередбачуваності у розвитку міжнародної системи. Ще наприкінці ХХ століття більшість як європейських, так і американських вчених прийшли до висновку, що традиційні погляди на сутність війни, засновані на положеннях теорії К. Клаузевіца, є застарілими і не можуть розглядатися у сучасному суспільстві як єдино можливі. Класичні погляди на війну як на продовження політики, як на збройний конфлікт між державами-суперниками для досягнення перш за все політичних цілей та задоволення політичних амбіцій на міжнародній арені не відображали політичні реалії кінця ХХ сторіччя.

Також треба пам'ятати, що коли йдеться про пошук необхідних підвалин війни як соціально-політичного феномену, рідч не у визначенні свого морального ставлення до війни як брутального, жорстокого насильства, а у знаходженні витоків та чинників цього явища, виявленні об'єктивних та суб'єктивних закономірностей та причин виникнення війн, що кореняться у політиці держав, соціальних сил, у діяльності окремих політичних лідерів.

Військовий теоретик, професор Мартін ван Кревельд у своїй праці «Трансформація війни» доводив, що в історії сучасних воєн стався радикальний переворот, причиною якого було винайдення ядерної зброї. Ядерна зброя не дозволяє могутнім державам воювати одна з одною. Тому що ядерна зброя ліквідувала зв'язок між перемогою і виживанням. При наявності ядерної зброї можна як виграти війну, так і опинитися самому стертим з лиця землі. Це призвело до того, що у ХХ і ХХІ ст. війни вже не велися між державами, які мали таку зброю, а тільки по відношенню до слабших держав, які не володіли такою перевагою. Нова форма війни, за Кревельдом, чітко розставила акценти. Війна – це моральна та фізична боротьба, що ведеться за допомогою уроків. Головним об'єктом війни є свідомість супротивника. Тіло, умовно кажучи, – тільки засіб, а вбивство ворогів дає урок всім іншим. У 99% випадках вбивається стільки людей, скільки потрібно, щоб ті, котрі залишилися в живих засвоїли урок. Якщо ви не в змозі дати такий урок, ви програли. На відміну від традиційних воєн, суб'єктом нових будуть не тільки і не стільки «держави» (частково це є ще одним доказом ослаблення ролі держави у глобалізованому суспільстві), скільки різноманітні групи, об'єднані за релігійною, етнічною чи якоюсь «професійною» ознакою [5].

Зростання конфліктності у сучасному глобалізованому суспільстві та способи їх залагодження дають підстави для розуміння того, що на даний період формою вирішення територіальних, соціальних, економічних, національно-етнічних, ідеологічних, релігійних, культурних та інших протиріч є застосування як військової сили, так і інформаційної агресії. На думку З. Бжезінського, інформаційна політика, яку

повинна проводити кожна держава, є однією із трьох складових, котрі слугують запорукою могутності такої держави на міжнародній арені у сучасному глобалізованому суспільстві [2,12].

У сучасній науці існує декілька визначень інформаційних воєн. За визначенням Н.І Панаріна, інформаційна війна – це «комплексне спільне використання сили та засобів інформаційної і збройної боротьби» [9,20]. Інше визначення дає Швець Д.А.: «інформаційна війна – це комунікативна технологія по впливу на інформацію та інформаційні системи супротивника з метою досягнення інформаційної переваги в інтересах національної стратегії, при одночасному захисті власної інформації і своїх інформаційних систем» [12]. Дане визначення більш точне і більш повно розкриває суть інформаційних воєн, спрямованих на встановлення контролю над інформаційним простором та механізмами прийняття державних рішень.

Інформаційна війна – це перш за все дії, які сприяють підриву могутності іншої держави при одночасному забезпеченні безпеки власної інформаційної системи. Інформаційна війна є найвищим ступенем інформаційного протистояння та спрямована на розв'язання суспільно-політичних, ідеологічних, а також національних, територіальних та інших конфліктів, у першу чергу між державами, шляхом широкомасштабної реалізації засобів та методів інформаційного насильства (інформаційної зброї). У порівнянні з війною у звичайному розумінні інформаційна війна має також і інші цілі. Якщо перша головною метою ставить перш за все фізичне винищення супротивника, то друга головною перевагу надає руйнуванню економічної інфраструктури та підкоренню населення країни, що зазнала інформаційної агресії, зміні світоглядних настанов, зародженню сумніву у необхідності та доцільності існування в межах самої держави, суверенної, незалежної держави. Однією з головних цілей інформаційної війни є пригнічення у людини морального творчого початку [7,270].

Найбільш вразливим місцем сучасних складних систем стають процеси прийняття рішень. Саме тому інформація як така поступово почала змінювати свій статус. Вона стала переходити від сили, яка допомагала в бою, в силу основну, яка і вирішує результат війни.

Інформаційне поле збройних конфліктів сьогодні опрацьовується не менш ретельно, ніж військові операції. В інформаційному суспільстві інформаційно-психологічна війна – частина поля політики та системи політичних відносин, оскільки за своєю природою це політичний конфлікт, що виникає в результаті зіткнення двох або більше різноспрямованих політичних сил з метою вирішення протиріч з приводу влади і здійснення політичного керівництва, а також з приводу перерозподілу їх ролі, місця і функцій в політичній системі інформаційного суспільства, в якому зіткнення конфліктуючих сторін відбувається у формі інформаційно-психологічних операцій із застосуванням інформаційної зброї. Будучи в інформаційному суспільстві найбільш високорозвинутою формою політичного конфлікту, інформаційно-психологічна війна включає до свого арсеналу всі існуючі форми політичної боротьби, тим самим, піднімаючись на новий рівень структурної організації політичних відносин, дослідження сутності та змісту яких необхідно для визначення курсу зовнішньої та внутрішньої політики. В інформаційно – психологічній війні соціально-політичні процеси та конфлікти – пріоритетний об'єкт управління, середовище, яке легко трансформується до потрібних напрямків в результаті застосування технологій таємного інформаційно-психологічного впливу.

У даному аспекті аналізуючи сучасне телебачення, можна відмітити головні проблеми ведення інформаційної політики:

- відсутність реальної інформації в сучасних ЗМІ (реальної інформації – 7-8 %, решта часу – 90 % – розваги і реклама);

- через сучасне телебачення йде масове обдурення людей (за останні 50-60 років переважна більшість людей була претворена з думаючих у «тупих» споживачів);

- відбувається грандіозна підміна реальних проблем вигаданими і нав'язування громадянам стереотипів та міфічних картинок сучасного життя (інформація займає крихітний відсоток. Людей привчають дивитися не на факт, а на думку про факт).

Одна з найважливіших проблем сучасної політики полягає у перспективах запобігання збройних конфліктів, а там, де вони спалахнули – в їх локалізації та якнайшвидшому врегулюванні.

Виходячи з вище перерахованого, необхідно звер-

нути увагу на складність, динамічність і непередбачуваність військово-політичних процесів, що відбуваються в світі і позначаються на безпеці та інтересах України. Зараз, на жаль, в більшості своїй всі ці процеси не сприяють поліпшенню обстановки навколо української держави, а навпаки – створюють нові виклики та загрози як світовій та регіональній стабільності, так і безпосередньо Україні, яка фактично знаходиться в центрі геополітичного протистояння між Заходом і Сходом з їх цивілізаційними цінностями, політико-економічними та військовими системами.

Як висновок можна зауважити, що однією з причин нинішньої ситуації у світі є те, що за останні 50 років система засобів масової інформації претерпіла фундаментальні зміни. Вона стала зовсім іншою, і тому зараз змінити інформаційну ситуацію в світі буде надзвичайно складно. Країни світу повинні прагнути до того, щоб побудувати зовсім нову інформаційну систему, маючи на увазі, що система засобів масової інформації відіграє у ній ключову роль.

Список літератури:

1. Белоус В.С. Оружие XXI века // Международная жизнь. – 2009. – № 1. – С. 104-129.
2. Бжезинский З. Великая шахматная доска. – М.: Международные отношения, 1998. – 112 с.
3. Волковский Н.Л. История информационных войн. В 2 ч. – Ч. 2 / Н.Л. Волковский. – СПб.: ООО «Издательство «Полигон», 2003. – 729 с.
4. Історія війн і збройних конфліктів в Україні: Енциклопедичний довідник / Автори-упорядники: О. І. Гуржій та ін. – К.: Видавництво гуманітарної літератури, 2004. – 520 с.
5. Крефельд М. Расцвет и упадок государства / Пер. с англ.; Под ред. Ю. Кузнецова, А. Макеева. – М.: ИРИСЭН, 2006. – 544 с.
6. Крысько В.Г. Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт) / В.Г. Крысько / Тараса. А.Е. [Под общ. ред.] – Минск: Харвест, 1999. – 448 с.
7. Ліпкан В.А., Максименко Ю.С., Желіховський В.М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції. – К.: КНТ, 2006. – 280 с.
8. Панарин И.Н. Информационная война, PR и мировая политика / И.Н. Панарин. – М.: Горячая линия – Телеком, 2006. – 352 с.
9. Панарин И. Н, Панарина Л. Г. Информационная война и мир. – М.: ОЛМА – ПРЕСС, 2003. – 384 с.
10. Почепцов Г.Г. Информационные войны – основы военно-коммуникативных исследований / Г.Г. Почепцов. – К., 1998. – 332 с.
11. Расторгуев С.П. Информационная война. – М.: Радио и связь, 1999. – 416 с.
12. Швец Д. А. Информационное управление как технология обеспечения информационной безопасности // Массовая коммуникация и массовое сознание. – М., 2003. – 34 с.

Грищенко Н.И., Минчук Т.В.

Национальный авиационный университет

ПРОБЛЕМА ВОЙНЫ КАК СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ЯВЛЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗОВАННОГО ОБЩЕСТВА

Аннотация

Статья посвящена анализу проблем определения и объяснения войны как социально-политического явления. Проводится анализ и исследуются особенности ведения информационных войн для достижения политического превосходства в XXI веке. Определены направления для дальнейшего исследования этой проблемы.

Ключевые слова: война, информационная война, противоречия, аннексия, международных конфликтов, глобализация.

Hryshchenko N.I., Minchuk T.V.

National Aviation University

THE PROBLEM OF WAR AS A SOCIAL AND POLITICAL PHENOMENON UNDER GLOBALIZED SOCIETY

Summary

Article is devoted to the analysis of problems of definition and a war explanation as socio-political phenomenon. The analysis is carried out and features of conducting information wars for achievement of a political superiority in the XXI century are investigated. The directions for further research of this problem are defined.

Keywords: war, information war, contradictions, annexation, international conflict, globalization.